

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 25. Альтернативні та парціальні програми України та Рівненщини

для студентів

Освітньої програми:	Дошкільна освіта
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
на здобуття освітнього ступеню:	бакалавра
за спеціальністю:	012 Дошкільна освіта
галузі знань:	01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма: Альтернативні та парціальні програми України та Рівненщини (4 курс)
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: к.пед.н., доц. Пагута Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Протокол №1 від 27 серпня 2021 року

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л. Б.

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від 27 серпня 2021 року №1

Голова доц. Сойко І. М.

Гарант освітньо-професійної програми 012 Дошкільна освіта доц. Пагута Т. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів – 3 / 3</p> <p>Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90</p> <p>Кількість змістових модулів 1</p>	<p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 012 Дошкільна освіта</p>	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		8-й	8-й
		Лекції	
		год. 10	год. 10
		Практичні, семінарські	
		год. 10	год. 10
		Лабораторні	
		год. 10	год. 10
		Самостійна робота	
		год. 60	60 год.
Вид контролю 8-й семестр: іспит			

Робоча програма навчальної дисципліни «Альтернативні та парціальні програми України та Рівненщини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта.

Зміст освітньо-виховного процесу в дошкільних закладах (групах) різних типів визначається чинними програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку, які реалізуються в конкретному закладі дошкільної освіти. Такі дошкільні заклади можуть вибирати програму виховання і навчання дітей з комплексу варіантних програм, затверджених Міністерством освіти і науки України, а також розробляти власну програму, впроваджувати нові технології, альтернативні програми, якщо вони пройшли відповідну методичну експертизу і мають дозвіл науково-методичної ради. На сьогоднішньому етапі розвитку дошкільної освіти є розроблено освітні програми різного спрямування. Це і спонукало до введення навчальної дисципліни «Альтернативні та парціальні програми України та Рівненщини», яка дає можливість здобувачеві орієнтуватися в розмаїтті освітніх програм для закладів дошкільної освіти України та Рівненщини та бути готовим працювати за ними.

Мета курсу полягає в характеристиці та обґрунтуванні концептуальних засад програмного забезпечення закладів дошкільної освіти в освітньому просторі України та Рівненщини зокрема.

Опанувавши дисципліну, здобувач має:

знати загальну характеристику основних підходів до виховання і розвитку в сучасних програмах виховання і навчання дітей раннього і дошкільного віку; класифікацію сучасних освітніх програм закладу дошкільної освіти та вимоги до їх структури;

вміти здійснювати моделювання освітнього процесу відповідно до сучасних державних вимог до змісту програми дошкільної освіти; проектування і вирішення педагогічних завдань, спрямованих на засвоєння дитиною позиції суб'єкта різних видів діяльності, творчої індивідуальності;

володіти готовністю до педагогічної підтримки і супроводу розвитку дитини в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти, враховуючи освітню програму та програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **оволодіти такими компетентностями:**

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).**

ЗК (загальні компетентності),

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КС спеціальні (фахові компетентності).

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-22. Здатність орієнтуватися в альтернативних та парціальних програмах України й Рівненщини та вміти їх використовувати.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Вступ до спеціальності», студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

ПР 01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР 07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР 09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР 25. Бути знайомим з альтернативними та парціальними програми України та Рівненщини. Уміти працювати за ними.

3. Програма навчальної дисципліни

8 семестр

Тема 1. Загальне поняття про альтернативні та парціальні програми

1. Історія створення освітньої програми для дітей дошкільного віку.
2. Класифікація освітніх програм дошкільної освіти (традиційні, інноваційні, альтернативні, комплексні, парціальні, загальні, спеціальні, експериментальні, загальноукраїнські, регіональні, локальні, варіативні).
3. Принципи на основі яких розробляються освітні програми.
4. Структура освітньої програми (пояснювальна записка, зміст програми).

Література: основна (8,9,24, 25, 40, 58); допоміжна (1,2)

Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.

1. Загальне поняття про комплексні освітні програми для дошкільної освіти.
2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт»
3. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей молодшого дошкільного віку (за загальною науковою редакцією Тамари Піроженко)
4. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей середнього дошкільного віку (за загальною науковою редакцією Тамари Піроженко)
5. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей старшого дошкільного віку (автори - Наталія Гавриш, Тамара Піроженко, Олена Хартман, Антоніна Шевчук, Олексій Рогозянський)
6. **Дитина.** Освітня програма для дітей від 2 до 7 років (науковий керівник — Віктор Огнев'юк)
7. **Соняшник.** Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку (автор - Любомира Калуська)
8. **Стежина.** Комплексна альтернативна освітня програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою (автори - Алла Гончаренко, Наталія Дятленко)
9. **Стежини у Всесвіт.** Комплексна програма для дітей раннього та передшкільного віку

- (науковий керівник - Катерина Крутій)
10. **Українське дошкілля.** Програма розвитку дитини дошкільного віку (автор - Олександра Білан; за загальною редакцією Олени Низковської)
 11. **Я у Світі.** Програма розвитку дитини від народження до шести років (за загальною науковою редакцією Олени Кононко)
- Література:** основна (1, 6, 7, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 33-35, 42, 43, 48-50, 56,); допоміжна (1,2)

Тема 3. Парціальні програми.

1. Загальне поняття про парціальні програми.
2. **Аква-театр:** парціальна програма адаптації дітей раннього та дошкільного віку до водного середовища і навчання плавання (автори - М. Єфименко, М. Литв'яков)
3. **Вітаю, театре.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор - Л. Макаренко)
4. **Горизонтальний пластичний балет.** Програма з фізкультурно-корекційної роботи в дошкільних навчальних закладах за авторською естетико-оздоровлювальною технологією (авторський колектив - М. Єфименко, Ю. Єфименко)
5. **Дитяча хореографія.** Програма хореографічної діяльності дітей віком від 3 до 7 років (автор - А. Шевчук)
6. **Дошкільнятам - освіта для сталого розвитку.** Парціальна програма для закладів дошкільної освіти (автори - Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун)
7. **Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях.** Навчальна програма та календарно-тематичний план (авторський колектив - А. Богуш, І. Сіданіч, В. Сучок та інші)
8. **Зерно любові.** Програма з духовно-морального виховання дітей дошкільного віку (авторський колектив - О. Шиян, О. Франкевич, А. Казіброда, Н. Патуляк, Г. Іванців, Л. Зеленко, Л. Цюпа)
9. **Інтелектуальна мозаїка.** Парціальна програма інтелектуального розвитку дітей раннього та передшкільного віку (автори - Л. Зданевич, Л. Пісоцька, Н. Миськова, С. Таранціца)
10. **Казкова фізкультура.** Парціальна програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку (автор - М. Єфименко)
11. **Комп'ютерна грамота для малят.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автори - О. Болотова, О. Вайнер, В. Семізорова)
12. **Лідер живе в кожному.** Парціальна програма для закладів дошкільної освіти з формування лідерського потенціалу дітей дошкільного віку (авторський колектив - Н. Гавриш, О. Безсонова, О. Безрукова, В. Воронов)
13. **Мудрі шахи.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шахи (авторський колектив - В. Семізорова, О. Духновська, Л. Пашенко)
14. **Музично-казкові намистинки:** оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя (авторський колектив - І. Трофімченко, І. Малашевська, Н. Сімон, А. Гончарук та інші)
15. **Настільний теніс.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в настільний теніс (автори - В. Дроздук, Г. Коваленко, Н. Якименко)
16. **Про себе треба знати, про себе треба дбати.** Парціальна програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку (автор - Л. Лохвицька)
17. **Скарбниця моралі.** Парціальна програма з морального виховання дітей дошкільного віку (автор - Л. Лохвицька)
18. **Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку.** Парціальна програма (автор - Л. Зайцева)
19. **Цікаві шашки.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шашки (авторський колектив - В. Семізорова, О. Романюк, Г. Дульська)
20. **Шкіряний м'яч.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол (автори - В. Дроздук, Г. Коваленко, Н. Якименко)
21. **STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт.** Альтернативна програма формування

інженерного мислення в дітей передшкільного віку (науковий керівник - К. Крутій)

22. **Предметне природознавство.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор - С. А. Васильєва).

Література: основна (3-5, 11-18, 25-28, 30-32, 36-41, 43-47, 51, 52, 54, 55, 59-62); допоміжна (1, 2)

Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»

1. Основні теоретичні та практичні підходи за освітньою програмою «Рівнезнавство».
2. Основні умови оптимізації освітньої роботи за програмою «Рівнезнавство».
3. Освітні завдання програми «Рівнезнавство».
4. Показники компетентності старших дошкільників відповідно до програми «Рівнезнавство».
5. Локальна програма гуртка з мовленнєвого розвитку дошкільників (розробник Л. М. Лукашук), схвалено науково-методичною радою КУ «Рівненський методичний кабінет» від 25.09.2017 р.

Література: основна (53); допоміжна (3, 4)

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб		с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		13
Тема 1. Загальне поняття про альтернативні та парціальні програми	18	2	2			14	18	2	2			14
Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.	18	2	2	4		10	18	2	2	4		10
Тема 3. Парціальні програми.	36	4	4	4		24	36	4	4	4		24
Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»	18	2	2	2		12	18	2	2	2		12
Усього годин	90	10	10	10		60	90	10	10	10		60

4. Теми практичних занять 8-й семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальне поняття про альтернативні та парціальні програми	2/2
2	Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.	2/2
3	Тема 3. Парціальні програми.	4/4
4	Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»	2/2
Усього		10/10

5. Теми лабораторних занять 8-й семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.	4/4
2	Тема 3. Парціальні програми.	4/4
3	Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»	2/2
Усього		10/10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальне поняття про альтернативні та парціальні програми	14/14
2	Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.	10/10
3	Тема 3. Парціальні програми.	24/24
4	Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»	12/12
	Разом:	60/60

Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Тема 1. Загальне поняття про альтернативні та парціальні програми	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування. Схематичне зображення наявних в Україні освітніх програм для закладів дошкільної освіти Аналіз структури однієї із освітніх програм Ессе-роздум «Чи потрібна велика кількість освітніх програм для ЗДО»	основна (8,9,24, 25, 40, 58); допоміжна (1,2)	10
Тема 2. Комплексні освітні програми для дошкільної освіти.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування План роботи за однією із комплексних програм (вікова група за вибором) Презентація програми	Основна (1, 6, 7, 19, 20, 21, 22, 23, 29, 33-35, 42, 43, 48-50, 56); допоміжна (1,2)	15

Тема 3. Парціальні програми.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування План роботи за двома із парціальних програм (вікова група за вибором) Презентація двох програм	Основна (3-5, 11-18, 25-28, 30-32, 36-41, 43-47, 51, 52, 54, 55, 59-62); допоміжна (1, 2)	25 ⁹
Тема 4. Парціальна програма «Рівнезнавство»	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування План роботи за програмою Конспект заняття за програмою «Рівнезнавство»	основна (53); допоміжна (3, 4)	10

7. Індивідуальні завдання

Схематичне зображення наявних в Україні освітніх програм для закладів дошкільної освіти
Аналіз структури однієї із освітніх програм
Ессе-роздум «Чи потрібна велика кількість освітніх програм для ЗДО»
План роботи за однією із комплексних програм (вікова група за вибором)
Презентація комплексної програми
План роботи за двома із парціальних програм (вікова група за вибором)
Презентація двох парціальних програм
План роботи за програмою
Конспект заняття за програмою «Рівнезнавство»

8. Методи навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності
Навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання.

9. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Усне опитування.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

10. Питання до екзамену з курсу «Альтернативні та парціальні програми України та Рівненщини»

1. Історія створення освітньої програми для дітей дошкільного віку.
2. Класифікація освітніх програм дошкільної освіти (традиційні, інноваційні, альтернативні, комплексні, парціальні, загальні, спеціальні, експериментальні, загальноукраїнські, регіональні, локальні, варіативні).
3. Принципи на основі яких розробляються освітні програми.
4. Структура освітньої програми (пояснювальна записка, зміст програми).
5. Загальне поняття про комплексні освітні програми для дошкільної освіти.
6. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт»
7. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей молодшого дошкільного віку

- (за загальною науковою редакцією Тамари Піроженко)
8. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей середнього дошкільного віку (за загальною науковою редакцією Тамари Піроженко)
 9. **Впевнений старт.** Освітня програма для дітей старшого дошкільного віку (автори - Наталія Гавриш, Тамара Піроженко, Олена Хартман, Антоніна Шевчук, Олексій Рогозянський)
 10. **Дитина.** Освітня програма для дітей від 2 до 7 років (науковий керівник — Віктор Огнев'юк)
 11. **Соняшник.** Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку (автор - Любомира Калуська)
 12. **Стежина.** Комплексна альтернативна освітня програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за вальдорфською педагогікою (автори - Алла Гончаренко, Наталія Дятленко)
 13. **Стежини у Всесвіті.** Комплексна програма для дітей раннього та передшкільного віку (науковий керівник - Катерина Крутій)
 14. **Українське дошкілля.** Програма розвитку дитини дошкільного віку (автор - Олександра Білан; за загальною редакцією Олени Низковської)
 15. **Я у Світі.** Програма розвитку дитини від народження до шести років (за загальною науковою редакцією Олени Кононко)
 16. Загальне поняття про парціальні програми.
 17. **Аква-театр:** парціальна програма адаптації дітей раннього та дошкільного віку до водного середовища і навчання плавання (автори - М. Єфименко, М. Литв'яков)
 18. **Вітаю, театре.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор - Л. Макаренко)
 19. **Горизонтальний пластичний балет.** Програма з фізкультурно-корекційної роботи в дошкільних навчальних закладах за авторською естетико-оздоровлювальною технологією (авторський колектив - М. Єфименко, Ю. Єфименко)
 20. **Дитяча хореографія.** Програма хореографічної діяльності дітей віком від 3 до 7 років (автор - А. Шевчук)
 21. **Дошкільнятам - освіта для сталого розвитку.** Парціальна програма для закладів дошкільної освіти (автори - Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун)
 22. **Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях.** Навчальна програма та календарно-тематичний план (авторський колектив - А. Богуш, І. Сіданіч, В. Сучок та інші)
 23. **Зерно любові.** Програма з духовно-морального виховання дітей дошкільного віку (авторський колектив - О. Шиян, О. Франкевич, А. Казіброда, Н. Патуляк, Г. Іванців, Л. Зеленко, Л. Цюпа)
 24. **Інтелектуальна мозаїка.** Парціальна програма інтелектуального розвитку дітей раннього та передшкільного віку (автори - Л. Зданевич, Л. Пісоцька, Н. Миськова, С. Таранціца)
 25. **Казкова фізкультура.** Парціальна програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку (автор - М. Єфименко)
 26. **Комп'ютерна грамота для малят.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автори - О. Болотова, О. Вайнер, В. Семізірова)
 27. **Лідер живе в кожному.** Парціальна програма для закладів дошкільної освіти з формування лідерського потенціалу дітей дошкільного віку (авторський колектив - Н. Гавриш, О. Безсонова, О. Безрукова, В. Воронов)
 28. **Мудрі шахи.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шахи (авторський колектив - В. Семізірова, О. Духновська, Л. Пашенко)
 29. **Музично-казкові намистинки:** оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя (авторський колектив - І. Трофімченко, І. Малашевська, Н. Сімон, А. Гончарук та інші).
 30. **Настільний теніс.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в настільний теніс (автори - В. Дроздюк, Г. Коваленко, Н. Якименко)

31. **Про себе треба знати, про себе треба дбати.** Парціальна програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку (автор - Л. Лохвицька)
32. **Скарбниця моралі.** Парціальна програма з морального виховання дітей дошкільного віку (автор - Л. Лохвицька)
33. **Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку.** Парціальна програма (автор - Л. Зайцева)
34. **Цікаві шашки.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шашки (авторський колектив - В. Семизорова, О. Романюк, Г. Дульська)
35. **Шкіряний м'яч.** Програма з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол (автори - В. Дроздук, Г. Коваленко, Н. Якименко)
36. **STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт.** Альтернативна програма формування інженерного мислення в дітей передшкільного віку (науковий керівник - К. Крутій)
37. **Предметне природознавство.** Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку (автор - С. А. Васильєва).
38. Основні теоретичні та практичні підходи за освітньою програмою «Рівнезнавство».
39. Основні умови оптимізації освітньої роботи за програмою «Рівнезнавство».
40. Освітні завдання програми «Рівнезнавство».
41. Показники компетентності старших дошкільників відповідно до програми «Рівнезнавство».

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Змістовий модуль № 1					
T1	T2	T3	T4	40	100
10	15	25	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал	задовільно

		за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Навчальні демонстрації.
5. Комп'ютерне забезпечення.

11. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Богуш А. М. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років "Оберіг". 2014. Тернопіль. Мандрівець. 160 с.
3. Борщ О. І. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості». Тернопіль: Мандрівець. 72 с.
4. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку: парціальна програма для системи дошкільної освіти. К., 2019. 23 с.
5. "Трайлик". Програма з організації театралізованої діяльності в дошкільному навчальному закладі / О. М. Березіна, О. З. Гніровська, Т. А. Линник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 56 с.
6. Денисенко Н. Ф., Шевцова Л. Г., Музирова В. О., Мельник Л. Д. «Малютко-здоров'ятко»: комплексна програма формування культури здоров'я дітей дошкільного віку.
7. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років. [Наук. кер. проєкту В. О. Огнев'юк](#). 2020. 420 с.
8. Долинна О. Дошкільна освіта як невід'ємна складова виховання дитини [Електронний ресурс]. [Цит. 2010,12 серпня]. Режим доступу : [http:// glavcom.ua/articles/1486.html](http://glavcom.ua/articles/1486.html). Загол. з екрана.
9. Долинна О. П., Низковська О. В. До питань розробки та впровадження програм для дошкільної освіти. *Дошкільна освіта*. 2008. № 2(20). С. 4–8.
10. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. Д. : «ЛІРА», 2014. 120 с.
11. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях: навч.

- прогр. та календарно-темат. план / А. М. Богуш, І. Л. Сіданіч, В. Є. Сучок [та ін.]. К.¹³ : ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2019. 164 с.
12. Єфименко М. М., Литв'яков М. В. АКВА-ТЕАТР: парціальна програма адаптації дітей раннього та дошкільного віку до водного середовища і навчання плаванню / М. М. Єфименко, М. В. Литв'яков. Вінниця: Твори, 2019. 100 с.
 13. Єфименко М. М. Програма Казкова фізкультура. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 52 с.
 14. Єфименко М. М., Мельніченко Ю. В. Програма з фізкультурно-корекційної роботи у дошкільних навчальних закладах за авторською естетико-оздоровчою системою «Горизонтальний пластичний балет (пластик-шоу)» [Текст] : для використання в дошк. навч. закл. Ін-т інновац. технологій і змісту освіти. Вінниця : Нілан, 2015. 55 с.
 15. Жук Н. В. Кравченко Т. В. Навчальна програма «Цікавинка» з англійської мови для дітей дошкільного віку та методичні рекомендації до неї. Ранок «Навчальна література». 160 с.
 16. Зайцева Л. І. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку: парціальна програма. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2021. 48с.
 17. «Зерно любові». Програма духовно-морального виховання дітей / О. Шиян, О. Франкевич, Н. Патуляк, Г. Іванців, Л. Зеленко, Л. Цюпа, А. Казіброда. Львів: ДНЗ Львівське ВПУ ІКТ, 2018. 61 с.
 18. Інтелектуальна мозаїка. Парціальна програма інтелектуального розвитку дітей раннього та передшкільного віку (Зданевич Л. В., Пісоцька Л. С., Миськова Н. Н. та ін., 2019 р.).
 19. Калуська Л. В. Соняшник. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку. Тернопіль: Мандрівець. 88 с.
 20. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку «Соняшник». Тернопіль: Мандрівець 152 с.
 21. Калуська Л. Навчально-методичний посібник до комплексної програми «Соняшник». Тернопіль: Мандрівець. 2014. 200 с.
 22. Косенчук О. Г. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження Навчально-методичний посібник. Ранок «Навчальна література». 240 с.
 23. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт» / Наук. кер. та заг. ред. Т. В. Скрипник. К. 2013. 234 с.
 24. Крутій К., Кузьменко В. Модель програмового забезпечення дошкільної освіти: на шляху становлення [Електронний ресурс]. Режим доступу : // <http://www.ukrdeti.com/iamysviti/iamysviti6.html>. Загол. з екрану.
 25. Лисенко Н. В. Етнопедагогіка дитинства : навч.-метод. посіб. / Н. В. Лисенко. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 720 с.
 26. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 120 с.
 27. Малашевська І., Трофімченко І., Сімон Н. Музично-казкові намистинки. Оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя. Програма і методичні рекомендації. Тернопіль : Мандрівець, 2019. 128 с.
 28. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей віком від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом» / Т. О. Піроженко, О. Ю. Хартман, К. В. Палієнко, М. В. Павленко. К. : Алатон, 2016. 112 с.
 29. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина». Наук. кер. проєкту В.О. Огнев'юк. 2021. 568 с.
 30. «Мудрі шахи». Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в шахи / В. В. Семизорова, О. І. Духновська, Л. Ю. Пащенко. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 72 с.
 31. Музично-оздоровчі мандрівки з дітьми п'ятдесят п'ятого року життя: програма і методичні рекомендації. Тернопіль: Мандрівець. 2016. 128 с.
 32. Настільний теніс. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри в настільний теніс / Авраменко О. М., Дроздюк В. І.,

- Коваленко Г. М., Якименко Н. І. Суми, 2015. 80 с.
33. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей молодшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
 34. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей середнього дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 80 с. Лист МОН України № 22.1/12-Г-210 від 16.04.2019 р.
 35. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. К. : Українська академія дитинства, 2017. 82 с.
 36. Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку Комп'ютерна грамота для малят / Семизорова В. В. та ін. Тернопіль: Мандрівець. 2018. 32 с.
 37. Парціальна програма з фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку «Юний легкоатлет» / І. П. Масляк, Н. А. Кулик. Суми: ВВП «Мрія». 2016 32 с.
 38. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Парціальна програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом». К.: Видавництво «Алатон», 2016. 32 с.
 39. Пеккер Т. В. Програма розвитку конструктивних здібностей дітей дошкільного віку «ЛЕГО-конструювання». 62 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/0B1bTHYUCTusSSHpMT3JmUWhhZDQ/view?resourcekey=0-O-azsxxvHoTwQW1Jyd_KZIw/
 40. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. К. : Академвидав, 2004. – 456 с.
 41. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О. Ю. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук. 2016. 140 с.
 42. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, Т. С. Ільченко, Г. Є. Іванова, Г. М. Лисенко, Т. В. Панасюк, Г. В. Петрова, Т. О. Піроженко, Н. М. Романко, Н. А. Случинська, Н. І. Трикоз. Тернопіль: Мандрівець. 2013. 104 с
 43. Про роботу дошкільних навчальних закладів у 2011/12 навчальному році : лист М-ва освіти і науки, молоді і спорту України від 20.06.2011 № 1/9-482 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2011. № 17/18. С. 3.
 44. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура» / М. М. Єфименко. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 52 с.
 45. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі» / Л. В. Лохвицька. Тернопіль :Мандрівець, 2014. 128 с.
 46. «Про себе треба знати, про себе треба дбати», програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей віком від 3 до 6 років авт.: Лохвицька Л. В. Тернопіль: Мандрівець, 2014 (Схвалено комісією з дошкільної педагогіки та психології Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист ІМЗО від 08.11.2013 №14.1/12-Г-632).
 47. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати. Тернопіль: Мандрівець. 2015. 120 с.
 48. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 264 с.
 49. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч.1 Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. Кер. О. Л. Кононко. К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
 50. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч.2 Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. Кер. О. Л. Кононко. К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 452 с.

51. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол «Шкіряний м'яч» / Дяконова Н. С., Дроздюк В. І., Коваленко Г. М., Якименко Н. І.
52. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ, Д. В. Самойлик. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72 с.
53. Рівнезнавство / КУ «Рівненський міський методичний кабінет». Рівне: Видавець О. Зень. 2020. 216 с.
54. Резніченко І. Ю. Паціальна програма «Смайлик» з формування основ комп'ютерної грамотності у дітей старшого дошкільного віку. К. 2015.
55. Семизорова В. В. та ін. Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку Комп'ютерна грамота для малят. Тернопіль: Мандрівець. 2018. 32 с.
56. «Стежина»: комплексна альтернативна освітня програма для дошкільних навчальних закладів, що працюють за Вальдорфською педагогікою: автори-упоряд. Гончаренко А. М., Дятленко Н. М. К. ТОВ «НВП «Інтерсервіс». 2014. 220 с.
57. Стежинки у Всесвіт: комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку.
58. Степанова Т. М. Трансформації змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець XIX-XX століття) : [моногр.]. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 424 с.
59. STREAM – освіта, або Стежинки у Всесвіт. Лист ІМЗО від 14.07.2020 №22.1/12-Г-274
60. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець; за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 72 с.
61. Тимовський О., Репік І. ДИТИНА У СВІТІ ДОРОЖНЬОГО РУХУ. Програма з формування основ безпечної поведінки дітей дошкільного віку під час дорожнього руху. Тернопіль : Мандрівець 2018. 32 с.
62. Цікаві шашки. Програма та методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку / Семизорова В. В., Романюк О. В., Дульська Г. П. Тернопіль: Мандрівець. 2015. 96 с.

Додаткова

1. Перелік освітніх програм на 2021-2022 навчальний рік. Лист МОН «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році» від 09.08.2021 № 1/9-404. Ж-л «Вихователь-методист». №9. 2021 рік.
2. Фроленкова О. Програмне забезпечення дошкільних навчальних закладів: концептуальний вимір. Педагогічний дискурс. Випуск 11. 2012. С. 319-323.
3. Рівнезнавство: мала ілюстрована енциклопедія / І. Сирота. Рівне, 2008. 115 с.
4. Рівненщина: енциклопедичний довідник. Вип. 2-й / В. Болгов, І. Болгов ; Українська академія геральдики, товарного знаку та логотипу. К. : [б. в.], 2006. 352 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- <https://imzo.gov.ua/osvita/doshkilna-osvita/programno-metodichne-zabezpechennya/>. Сайт Інституту модернізації змісту освіти
- <http://osvita.ua>. **Освітній** портал "Освіта. ...
- <http://urok-ua.com>. **Освітній** портал "UROK-UA".
- <http://pedrada.com.ua>. Педрада. ...
- <http://infosvit.if.ua>. **Освітній** портал "ІНФОСВІТ".
- <http://pedpresa.ua>. **Освітній** портал " Педагогічна преса".
- <http://education-ua.org>. ...
- <http://educlub.com.ua>. ...
- <http://shodennik.ua>...